

Nejčastější chyby

- nedostatečné zvlhčování dýchacích cest vede ke zvýšenému riziku infekce a zasychání sekretu a případnému ucpání tracheostomické kanyly nebo dýchacích cest,
- nedostatečná péče o tracheostomickou kanylu: nezapomínat na čištění vložky dvouplášťové tracheostomické kanyly,
- podcenění výměny kanyly,
- nedostatečná fixace tracheostomické kanyly: při správné fixaci lze pod fixační pásku snadno vsunout jeden prst,
- dislokace tracheostomické kanyly: může dojít při nedostatečné fixaci, nešetrné manipulaci nebo při kašli, riziko je vyšší při nedostatečné velikosti a délce tracheostomické kanyly,
- nesprávná péče o těsnicí manžetu: nadměrný tlak zvyšuje riziko poškození sliznice průdušnice a vzniku otlaků, nedostatečný tlak v těsnicí manžetě umožňuje aspiraci.

Je doporučeno nepobývat v prašném prostředí. V domácím prostředí je nutná úprava mikroklimatu v prostorách, kde trávíte nejvíce času. Nejjednodušeji lze zajistit péči o dostatečnou vlhkost vdechovaného vzduchu umístěním vlhkých ručníků na radiátory topení. Lze také použít zvlhčovač vzduchu, které jsou podstatně účinnější. Často se vyrábějí s čističkou vzduchu, která funguje buď jako ultrazvukový rozptylovač vody nebo na tepelné bázi odpařování, což je výhodnější.

Dodržujte absolutní zákaz kouření!

Výživa člověka s tracheostomií

Váhový úbytek je velmi častý u onkologických pacientů. Dochází ke změně chuti, pocitu plnosti, předčasné sytosti a také ke změně v metabolismu a využívání živin. Strava musí být pestrá a musí obsahovat všechny důležité složky (bílkoviny, sacharidy, minerály, tuk, vodu, vitamíny i stopové prvky).

DOPORUČENÍ STRAVY:

- Vhodné jsou sýry, tvaroh, mléko, zmrzlina, drůbež, ryby, obilniny, zelenina, ovoce, popíjení dostatečného množství tekutin (2 litry i více za den). Hojení ran může upravit strava energeticky bohatá s dostatkem bílkovin.
- Nejsou vhodné limonády nebo minerální vody syčené CO₂, protože způsobují nadýmání, stejně tak luštěniny, brokolice, květák, kapusta, okurky, ředkvičky, ostrá jídla.
- Ke stravě se přidává i nutriční (doplňková) výživa – lze zakoupit v lékárně.

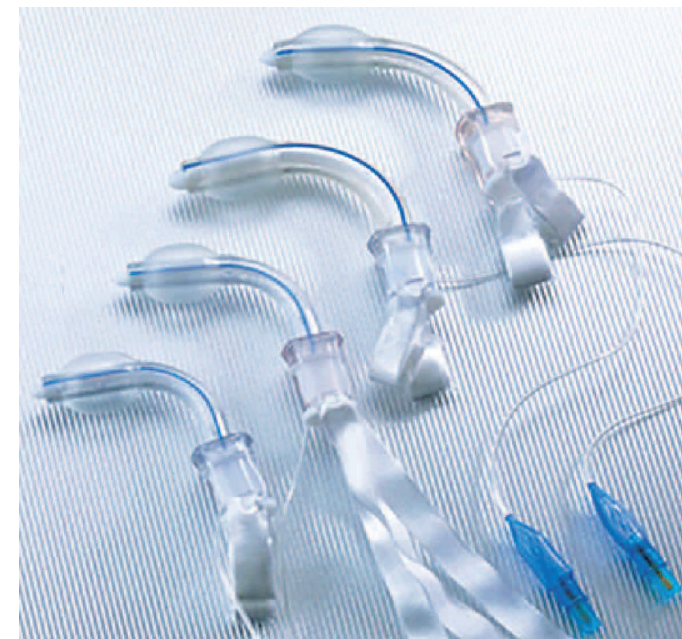
MASARYKŮV ONKOLOGICKÝ ÚSTAV

Žlutý kopec 7, 656 53 Brno

tel.: 543 131 111

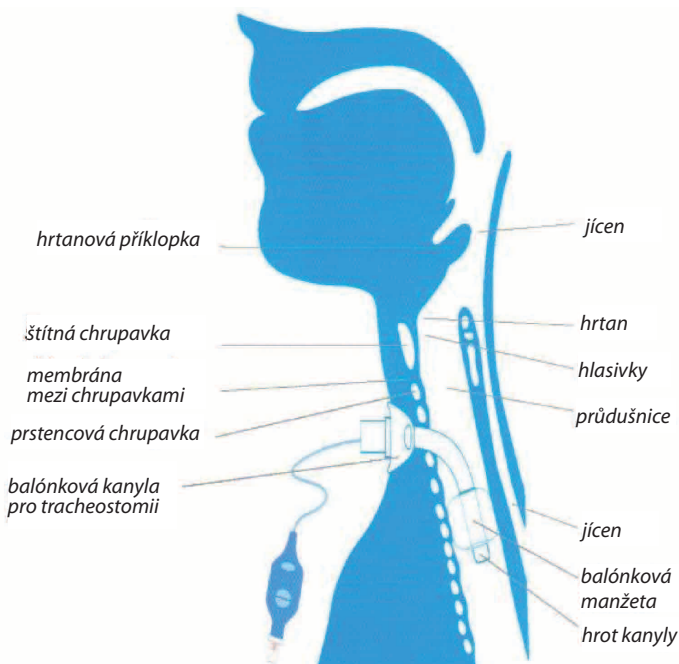
www.mou.cz • e-mail: direct@mou.cz

INFORMACE PRO PACIENTY S TRACHEOSTOMIÍ

Co je to tracheostomie

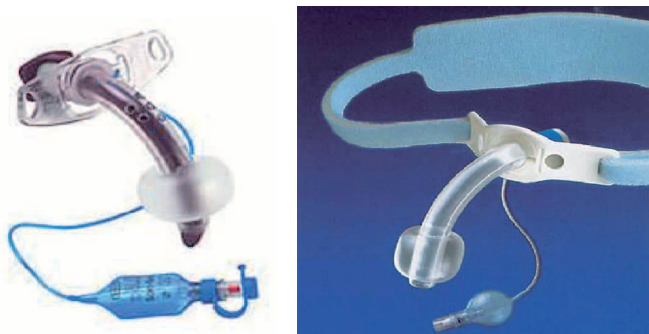
Tracheostomie je chirurgický výkon nebo stav po chirurgickém výkonu, kdy je průdušnice uměle vyústěna na kůži povrchu těla. Cílem je zajistit průchodnost dýchacích cest a umožnit ventilaci (spontánní nebo pomoci přístroje).

Tracheostomická kanyla

Pomůcka určená k udržení průchodnosti tracheostomatu (vyústění) je vyráběna v různých tvarech a délkách. Dělí se na dvě skupiny – kanyly z plastických materiálů (obr. 1) PVC, silikon, teflon a kovové kanyly (obr. 2).

Plastové mohou být v provedení: umělohmotné dvouplášťové kanyly, mluvící, standard i extra dlouhé. Součástí mohou být i různá příslušenství (nástavec k zvlhčování, ventily, kryty – stomické knoflíky, mluvící chlopně, výměníky tepla a vlhkosti apod.).

obr. 1 Plastická tracheostomická kanyla

Obr.2 Kovová tracheostomická kanyla

Jaké pomůcky budete potřebovat k výměně kanyly

- tracheostomická kanyla (plastická nebo kovová),
- tkanice nebo fixační tracheostomická páska,
- podložka, čtverec mulu pod kanylu,
- krycí čtverec na tracheostomii nebo zvlhčovací nos,
- čistící roztok,
- filtr (tzv. nos),
- lubrikant nebo olej (zakoupit v lékárně),
- nůžky,
- zrcadlo,
- buničina,
- čistící kartáček,
- vatové tyčinky.

obr. 3 Zvlhčovací nos

Jak se provádí výměna tracheostomické kanyly

- připravte si pomůcky na dosah, umyjte si ruce (můžete použít i dezinfekci na ruce),
- sedněte si nebo stoupněte si před zrcadlo,
- proveďte jemný záklon hlavy,
- přestříhnete tkanici zajišťující kanylu či sejměte krční pásku,
- zadržte dech a jemně vyjměte kanylu ze stomatu
- očistěte a ošetřete stoma,
- novou kanylu opatřete zavaděčem a konec potřete olejem nebo lubrikantem,
- při hlubokém nádechu a mírném záklonu hlavy vložte kanylu do stomatu pod úhlem 45 stupňů,
- odstraňte zavaděč,
- kanylu uvažte na krku na dva uzly, tak aby těsnila, ale nesmí tlačit (mezi tkaničkou a krk by měl vejít prst), ale nesmí se ani hýbat,
- přiložte mulový čtverec a igelitovou podložku,
- vložte do kanyly kovovou vložku a zajistěte zámkem,
- přiložte vlhkou mulovou zástěrku ke zvlhčení vdechovaného vzduchu nebo dýchací filtr – tzv. zvlhčovací nos (obr. 3)
- při venkovních teplotách pod bodem mrazu zástěrku nezvlhčujte.

Péče o použitou kanylu

- použitou kanylu nechte nejlépe odmočit,
- důkladně vyčistěte kartáčkem pod vodní hladinou,
- vyvařte asi 30 min. v destilované vodě ve vyhraněné nádobě – platí pro kovovou kanylu,
- plastovou kanylu po umytí ponechte asi 1 hod. v dezinfekčním roztoku (např. Sekusept forte) a poté řádně opláchněte čistou vodou,
- zkompletujte,
- uložte do zvláštní nádoby s uzávěrem.

Vždy mějte jednu kanylu kompletně připravenou k výměně!